

# LA SUNO HISPANA

## Kongresimpresoj

La plena sukceso de la Boulogne-a Kongreso estas kialo de plezurego por la esperantistaro. Ni ĝin havas kaj ankaŭ kontentegon pro la alveno al tiu celo, per la unuigo kaj la submetiĝo de ni ĉiam petegitaj.

Verda standardo kun blanka kvadrato en la supra angulo, apud la stango, kaj meze de la kvadrato verda kvinpinta stelon, trairis Boulogne-on. Ĝi jam estas kaj estos nia devizo. Ni sub ĝi kaj ĉirkaŭante nian karam Doktoron Zamenhojn ni nepre iros aŭtaŭnen.

La malfermo de la kongreso okazis la sabaton 5<sup>an</sup> de Aŭgusto en la Boulogne-a teatro, sub la prezido de la tiea urbestro S-ro Peron ĉirkaŭita de la eminentaj S-roj Zamenhof, Billoc, (suburbestro), Michaux, Farjon, Cart, Sebert kaj Bourlet.

La urba muziko ludis la «Marsellaise-on». S-ro Michaux prezentis la eminentulojn. Esperanta horo estis kantita de dudeko da fraŭlinoj. Parolis france la prezidanto kaj esperante S-ro Farjon, prezidanto de la komerca ĉambro, kaj kiam Doktoro Zamenhof leviĝis, frenezaj aplaŭdoj aŭdiĝis, antaŭ ol li legis per dia esperanto ke li dankas al la urbeŝtraro kaj al ĉiuj Boulognanoj iliajn grandegajn afablaĵojn, kaj ke li ne dubas pri la fina sukceso de la internacia lingvo. Kun poeziaj frazojli finas sian paroladon kiu estis eksterordinare aplaŭdita.

Finiĝis tiu tago per bonega koncerto je kiu ludis S-inoj Parsons, Duchochois kaj Bergier, fraŭlinoj Samuel, Richard

## Impresiones del Congreso

El completo éxito del Congreso de Boulogne es motivo de inmenso júbilo para los esperantistas. Nosotros lo tenemos, y también grandísima satisfacción por haber llegado á ese término mediante la unión y subordinación, siempre encajada por nosotros.

Una bandera verde con cuadro blanco en el ángulo superior al lado del asta, y en medio del cuadro una estrella verde de cinco puntas, recorrió á Boulogne. Ya es y será nuestra divisa. Bajo ella, y rodeando á nuestro querido Dr. Zamenhof, indefectiblemente avanzaremos.

La apertura del Congreso tuvo lugar el sábado 5 de Agosto en el teatro de Boulogne, bajo la presidencia del alcalde local Sr. Peron, rodeado de los eminentes Sres. Zamenhof, Billoc (subalcalde), Michaux, Farjon, Cart, Sebert y Bourlet.

La música de la ciudad ejecutó «La Marsellesa», y el Sr. Michaux presentó á las personas eminentes. Una docena de señoritas cantaron un coro esperanto. Hablaron en francés el presidente y en esperanto el Sr. Farjon, presidente de la Cámara de Comercio; y cuando el doctor Zamenhof se levantó se oyeron frenéticos aplausos antes de haber leído en divino esperanto que agradecía al ayuntamiento y á todos los boulognenses sus extraordinarias afabilidades, y que no dudaba del éxito final de la lengua internacional. Con poéticas frases acabó su discurso, que fué extraordinariamente aplaudido.

Concluyó este día con un magnífico concierto, en el cual tomaron parte las Sras. Parsons, Duchochois y Bergier, se-

kaj Libersat kaj S-roj Boulet kaj Libersat.

La 6<sup>an</sup> tagon matene kunvenis la esperantistoj, per naciaj grupoj, en diversajn lokojn kaj pritraktis la projektojn proponitajn kaj la demandojn farotajn en la sekvanta kunveno. Poste oni elektis la paroladontojn.

Vespere oni ekskursis al Anbingues-Wimereux per speciala vagonaro, oni ĉeestis senpage ĉe la ĉevalaj kuradoj kaj en la urba teatro oni aŭdis deklamojn kaj kantojn de S-inoj Guivry, Schafer, Mudie, Junck, Warlow, Baret, James, Sarpy kaj Birch, kaj de S-oj Lambert, Hananer, Simon kaj Offret. Tinj-ĉi personoj, el diversaj landoj, montris ke esperanto estas parolebla kaj komprenebla de ĉiuj kaj la konvinko kaj la entuziasmo estis plenegaj. Kiam oni reprezentis la Moliere-an komedion *Edziĝo Kontraŭvola* esperantigitan de S-ro Dufentrel kaj luditan de S-inoj Junck, ĉeka-italino; Cederblad, suedino; Avilov, rusino, kaj S-roj Boulet, franco; Mudie, anglo; Michaux, franco, Ansel, franco; Cogen, belgo; Kuchler, germano, kaj Allum, norvego.

La 7<sup>an</sup> tagon matene estis kunveno en la urba teatro, oni nomis vicprezidantojn S-rojn Boirac, Sébert, Codorniu, Michaux, Pollen, Mybs kaj Grabowski kaj prezidis D-ro Zamenhof. Li proponis la alprenon de fundamenta deklaro por ĉiuj esperantistoj kiun la ĉeestantoj aprobis kaj ni enpresos en proksima numero.

Oni decidis ankaŭ, elekti komitaton, kiu povos, ĉiam sub la prezido de Doktoro Zamenhof esprimi sian opinion pri ĉiuj dubaj demandoj de la lingvo.

Je la tagmezo, ĉe la kazino, oni deĉiis grandan festenon al doktoro Zamenhof, al la urbestro kaj al la gazetistaro; ĉeestis tri cent du dek kvar diversnaciaj esperantistoj. Estis multaj toastoj kaj S-ro Zamenhof respondis al ĉiuj. En la sama loko okazis nokte gran-

noritas Samuel, Richard y Libersat, y Sres Boulet y Libersat.

El sexto día, por la mañana, se reunieron los esperantistas, por grupos nacionales, en distintos locales, y trataron de los proyectos propuestos y de las preguntas que habían de hacerse en la siguiente reunión. Después eligieron los oradores.

Por la tarde se hizo una excursión á Aubingues-Wimereux en tren especial; estuvieron gratuitamente en las carreras de caballos, y en el teatro de la ciudad oyeron declamaciones y cantos de las Sras. Guivry, Schafer, Mudie, Junck, Warlow, Baret, James, Larpy y Birch, y de los Sres. Lambert, Hananer, Simon y Offret. Estas personas, de diversos países, demostraron que el esperanto es hablable y comprensible de todos, y la convicción y el entusiasmo fueron grandísimos cuando se representó la comedia de Molière *Le mariage forcé*, traducida al Esperanto por el Sr. Dufentrel, y representada por las Sras. Junck, checa-italiana; Cederblad, sueca; Avilov, rusa, y señores Boulet, francés; Mudie, inglés; Michaux, francés; Ansel, francés; Cogen, belga; Kuchler, alemán, y Allum, noruego.

El séptimo día, por la mañana, hubo reunión en el teatro de la ciudad. Se nombraron vicepresidentes á los señores Boirac, Lebert, Codorniu, Michaux, Pollen, Mybs y Grabowsky, y presidió el doctor Zamenhof. Este señor propuso la aceptación de una declaración fundamental para todos los esperantistas, que los presentes aprobaron, é insertaremos en el próximo número.

Se decidió también elegir un comité que pueda siempre, bajo la presidencia del Dr. Zamenhof, expresar su opinión respecto á todos los puntos dudosos de la lengua.

Por la tarde, en el Casino, se obsequió con un gran banquete al Dr. Zamenhof, al Ayuntamiento y á la prensa; asistieron trescientos veinticuatro esperantistas de diversas naciones. Hubo muchos brindis, y el Sr. Zamenhof contestó á todos.

En el mismo local tuvo lugar por la

da balo kun regionaj kostumoj hispanaj, skotlandaj, svedaj, svisaj, k. t. p. kaj oni tre aplaudis la rusajn dancojn faritajn de gesinjoroj Avilov.

La mardon, 8<sup>an</sup> tagon efektiviĝis la dua kaj tria kunveno kaj oni diskutadis pri kelkaj aferoj. Je la tria horo post tagmeze, vizito al haveno kaj mara ekskurso. Post la kongreso, sen programa koncerto.

La 9<sup>an</sup> tagon matene, kvaran kaj lastan kunvenon. Oni decidis ke la prezidantaro de la kongreso solvos pri loko kie okazos la venonta kongreso ĉu Anglujo ĉu Svisujo. Oni certigis, ke la kongreso estas granda dato en la historio de l' esperanto kaj oni gratulis la ageman S-ron Michaux, la ĉefan organizinton de la kongreso.

La 10<sup>an</sup> kaj 11<sup>an</sup> tagojn la kongresanoj marveturis Folkestone-on kaj Kalais-on je kiuj urboj ili estis bonege ricevitaj.

Dum la kongreso oni admiris en la teatro, esperantan ekspozicion fakte aranĝitan je poŝtkartoj, leteroj, anoncoj pri komercaj produktaĵoj, landkartoj, gazetoj, libroj, k. t. p.

Ni fervore gratulas S-ron Michaux, la esperantistan Boulogne-an Grupon kaj ĉiujn kiuj helpis al la venko de la paca batalo de Boulogne-sur-mer.

Kaj por fini, ni kunigas niajn aklamojn kaj niajn amajn sentojn al la ricevitaj de gesinjoroj Zamenhof en ilia historia ekskurso.

noche un gran baile con trajes regionales, españoles, escoceses, suecos, suizos, etc., y se aplaudieron los bailes rusos ejecutados por los señores consortes Avilov.

El martes 8 fueron la segunda y tercera reunión, y se discutieron varios asuntos. A las tres de la tarde, visita al puerto y excursión marítima. Después del Congreso hubo un pequeño concierto sin programa.

El día 9, por la mañana, cuarta y última reunión. Se decidió que la mesa resolviera respecto al lugar donde debe verificarse el Congreso venidero, sea en Inglaterra, sea en Suiza. Se hizo constar que el Congreso constituye una importante fecha en la historia del Esperanto, y fué felicitado el laborioso Sr. Michaux, jefe organizador del Congreso.

En los días 11 y 12 los congresistas fueron á Folkestone y Calais, donde fueron muy bien recibidos.

Durante el Congreso se admiró en el teatro una exposición esperantista, ordenada por secciones, de postales, cartas, anuncios referentes á productos comerciales, planos, periódicos, libros, etc.

Fervorosamente felicitamos al señor Michaux, al grupo esperantista de Boulogne y á todos los que han ayudado al triunfo de la pacífica batalla de Boulogne-sur-mer.

Y para acabar, unimos nuestras aclamaciones y nuestros sentimientos de afecto á los recibidos por el matrimonio Zamenhof en su histórica excursión.

## KONKURSO ESPERANTA DE „L'ALMANACH HACHETTE“

### PROKOKOLO

La universale fama verko «Almanach Hachette» organizis, la lastan jaron, interesiajn legantojn, konkurson en Esperanto kies la tezo traktota estis: *Pri la utileco praktika de lingvo internacia, la trinflebo de esperanto.*

La konkurantoj devis, en malgranda teksto, trakti tiun ĉi demandon, kaj ĉi tiu teksto devus teni en si, almenaŭ unu ekzemplon de ĉiu regulo de la gramatiko de la lingvo.

Kvankam, per tio, la verkado estis tre malfaciligita, la traktajoj tamen alvenis ĉiu parto de la mondo tiel grandanombre, kaj ordinare tiel bone redaktitaj ke la juĝantaro estis tre embarasata elekti, inter tiuj ĉi verkaĵoj, la plej perfektajn, la plej indajn.

Jen kiel, ĝi disdonis la dekkvar premiojn kiujn ĝi disponis.

UNUA PREMIO

500 frankojn en mono: S-ro Boucon, Profesoro ĉe la Liceo de Annecy (France

DUA PREMIO

100 frankojn, valoro en libroj: S-ino Aline de Menil, 46 Boulevard Magenta, Paris

TRIAJ PREMIOJ (DU)

Ĉiu, 50 frankojn, valoro en libroj: S-ro L. Van Melckebeke, Rempart Kipdorp, 113, Anvers (Belgique).—S-ro Edouard Kuhn, Prague (Boheme).

AKCESITOJ (DEK)

Ĉiu, 10 frankojn, valoro en libroj: S-ro E. Abeille, Givors, Rhone (France).—S-ro F. Blangarin, 17 rue du Temple, Paris (France).—S-ro O. Hugues, Villa Theresé-Helene, Allee Carnot, La Rochelle (France).—S-ro F. Lageste, rue Vincent de Paul, Dax, Landes (France).—S-ro Magny, 6 place de la République, Toul (France).—Monod, 3 Chemin de la Poterie, Geneve (Suisse).—D. Robert, 5 rue Ravignan, Paris (France).—D-ro P. Rodet, 7 rue Boileau, Paris (France).—S-ino C. Royer, 33-bis rue Denfert-Rochereau, Paris (France).—D-ro Van der Biest, 20 rue Van Estborn, Anvers (Belgique).

CONCOURS ESPERANTO DE «L'ALMANACH HACHETTE»

Pri la praktika utileco de Lingvo internacia: La estonteco de Esperanto

ec  
ig  
mal  
ebl, in  
ad  
il, ig  
an, ist, ar  
  
dis  
ge, et  
ej, ek  
em, ul, eg  
er  
re, ind  
  
ing  
uj, id  
bo  
  
estr

La praktika utileco de internacia lingvo ŝajnas tute senduba al ĉiuj, kiuj atente rigardadas la ĉiutagan pligrandigon de la internaciaj rilatoj. La mallonga tempo, kiun oni difinis por lerni lingvon tiel facilan, kiel Esperanto, kiu estas rapide akirebla de virinoj kaj de infanoj elmontras pli bone, ol longa parolado, la taŭgecon de tiu propagandilo al la homa bonstato, kiu faciligos eble la venon de la universa paco. Ĝia utileco trafos la urbanojn kaj la tutan komercistaron; kaj la progresado de la ideo de D-ro Zamenhof de kelkaj jaroj tra la mondo dissemita estas ja nekredebla. La prospero estus ankoraŭ pli granda se la ĝeinstruistoj povus sciigi ĝin al siaj lernantetoj. Tamen en universitataj lernejoj oni ekkomencas lerni ĝin al la studentoj plejnaj je bonvolo. La malkredemuloj, kiuj unue ridegis dirante ke tiu ideo estos kiel sablero de l'vento forpelita forlasante la sensencaĵojn revenos al la vero. Bedaŭrinde tiu ideo ne estas ankoraŭ sufiĉe konita. Unuigu ni do niaj opajn penadojn; deklobligu ni nian laboron; dediĉu ni ne nur la duonon eĉ la trikvaronojn de nia tempo sed nian tutan tempon al tiu tasko, por que dank'al la grandega kandelo, kiu ekbruligas ĉe la kandelingo de l'progresado oni komprenas ke ĉiuj homoj povas esti sampatrujidoj kaj anoj de dolĉa familio, kies la kvieteco neniam estus maltrankviligita de la malboneco de ia ajn bopatrino. La estinteco preparis; la estanteco laboras; la estonteco venkos, kaj Esperanto, paca reĝo kaj vera tutmondestro, iam regos la tutan mondon.

ALINE DE MENIL.

46, Boulevard Magenta, Paris.

## La Arto

Li malfermis la fenestron kaj lia okulo ankaŭ je dormo konfuza, direktiĝis en la kamparon. Estis varmeta kaj dolĉa bano, vekigo de lia tuta estaĵo.

Apoginta ĉe la fenestra kadro, li staris feliĉega, en ravo. Lia rigardo malkovris tutan duonon de la horizonto, ĉirkaŭprenis kampojn de sekalo, de aveno, de greno, kies rektaliniaj kreskaĵoj tapetis la teron kiel vastaj matoj kie krevis tien ĉi kaj tien, ruĝa punkto de sovaĝa papavo. La teraĵo etendiĝis ĝibigita, makulita en la malproksimo per vagaj blankaĵoj, ia vilaĝo kun densa domaro kaj marŝanta brutaro. Rivero lumigis, tranĉis rekte la verdajojn, klara kiel ŝtala plato. Kaj, super tio, disjetiĝis luma pudrigo de somera mateno; kaj, en la pura ĉielo, la sano, kiel kribrilo de verŝilo, sprucigis milojn da maldikaj fadenoj da ora pulvo.

Li sentis ke lia entuziasmo de artisto reprenis lin.

La naturo, per ĝiaj delogajoj, ĝiaj spiroj, ĝiaj voĉoj envolvis lin, plenigante liajn okulojn kaj orelojn, eniĝante ĝis lia animo. Li sentis, ke li estis pli fleksebla, pli freŝa, la karnon feliĉa, la spiriton ravigita. Li sentis, tiun fizikan ĝojon sinvidi juna kaj sana en la fortikeco de siaj muskloj, la facilan funkciadon de siaj organoj, tiun moralan ĝojigon esti klara kaj pura en libera ekflugo de siaj pensoj, en la senĝena funkciado de sia inteligento.

Vestita je flanela jako kaj larĝa pajla ĉapelo, li malsupreniris. Ekstere, li ĉirkaŭrigardis la domon, kaj la pejzaĝo ŝanĝiĝis. Tuta flanko, kiu li ne eltrovis de sia fenestro, disvolviĝis antaŭ liaj okuloj. Altaj kaj masivaj montoj, kurteno da montoj kaŝis la horizonton, ili amasiĝis, interplektiĝis, formigis la grandegajn ondojn de ia senmova maro, kaj ili ŝajnis stari proksime, tiel proksime, kvazaŭ oni povus ilin atingi post kelkaj paŝoj. Malgranda vojo tien kondukis, bordigita da

## El Arte

Ĝi abrió la ventana, y todavía entrevelados sus ojos por el sueño se dirigieron á la campiña. Un tibio y suave baño era el despertar de todo su ser.

Apoyado en el marco de la ventana, permanecía loco de dicha, de pie, en arrobamiento. Su mirada descubría toda una mitad del horizonte, comprendía campos de centeno, de avena, de trigo, cuyos tallos rectilíneos tapizaban la tierra, como vastas alfombras donde acá y acullá destacaba un punto rojo de amapola silvestre. La planicie se extendía alterada, manchada á lo lejos por indefinidas blancuras, algún pueblo con apretado caserío, y ganado trashumante. Un río despedía sus destellos, cortaba en línea recta las praderas, claro como una lámina de acero. Y sobre esto se esparcía un polvo luminoso propio de una mañana estival; y en el limpio cielo el sol, como boca de regadera, soltaba miles de delgadas madejas de dorado polvo.

Sintió que el entusiasmo de artista se apoderaba de él.

La naturaleza con sus halagos, sus suspiros, sus voces, le envolvía, le oprimía llenando sus ojos, sus oídos, penetrando hasta su alma. Sintió que estaba más flexible, más fresco, la carne feliz, el espíritu arrebatado. Sintió esa alegría física de verse joven y sano en la fortaleza de sus músculos, el fácil funcionamiento de sus órganos, esa alegría moral de estar claro y limpio en el libre vuelo de sus pensamientos, en el espontáneo ejercicio de su inteligencia.

Vestido con cazadora de franela y ancho sombrero de paja, descendió. Ya fuera, miró en derredor de la casa, y el paisaje cambió. Toda la parte que él no descubría desde su ventana, se desarrolló ante su vista. Altos y nutridos montes, una cortina de montes ocultaba el horizonte, ellos se amontonaban, se entrelazaban, formaban las enormes olas de un mar inmóvil y parecían estar situados cerca, tan cerca, como si se pudiese llegar á ellos á los pocos pasos. Una pequeña

framborusuoj, kie jam punktiĝis dikaj tentaj morusoj.

Huberto antaŭeniris, ne ankoraŭ scianta kien li irus, kaj, ju pli li marŝis, des pli li sentiĝis vivi volupteme en la varmeteco de tiu dolĉa mateno, en la bona sunlumo. La aero ne pezis, kaj la karesa aromo de la origanoj kaj de la filikoj, kie pli akre enmiksiĝis laodoro de la mentokreskaĵoj, balzamumis lin. Ĉie kreskis beletaj floretoj, kiuj briletigis la herbojn, aldonante siajn timemajn odorblovetojn al tiu harmonieco de parfumaĵoj. Griloj bruetigis, malkuraĝaj musteloj serĉis siajn truojn gracie forkurantaj. Oni sentis, tere, la vivon de miloj da estaĵoj senfine etaj. Huberto stariĝis ĉe la piedo de la monto. El la tero, fonto filtris, gutiĝis malrapide en la verdaĵo de la folietoj. Mallarĝaj vojetoj rampis la altaĵojn, tordaj kaj flavaj. Li decidiĝis, li sekvis ilin. La vojoj estis tapiŝdolĉaj, semigitaj da dikaj ŝtonoj, kies randoj estis eluzitaj kaj la anguloj poluritaj per pluvado de la jarcentoj. Li supreniris sen laciĝo, je mallongaj paŝoj. Kaj dum li supreniris, en la malsupro la horizonto reeniris iom post iom, kiel marfluo reeniras. Proksimiĝante, timigitaj ŝafoj forkuris sur la deklivoj. Sed li altuŝis la pinton, haltiĝis kaj ĉirkaŭpromenadis sian rigardon sur la senfinco de la videblaĵoj. Ĉie aero, aero kaj spaco. En la malsupro, la tero sterniĝis, dispecigita de kulturoj kun, tie ĉi kaj tie, maso da blankaĵoj, de urbeto aŭ vilaĝo. Ankaŭ tie ĉi estis la rivero kiu, proksime, ŝajnis rekta kaj kiun oni vidis tie rampantan meze la verdaĵoj, kun malrapidaj serpentaj ondolinioj; ĝia kvietakvo estis tute blua, kiel pura, beleta kaj lumita bluo. Sed la montegoj altiĝis, monstraj, sekvo da montegoj, grandega montaro kiu vualis flankon de la horizonto. Sub la sunlumo, ili ŝajnis verdaj kiel glata kaj origita verdo; tiuj el la fundo fariĝis malvokoloraj en la paliĝanta lazuro de la malproksimo. Kaj tio fosigis valojn, kavigis profundegaĵojn, malsupreniris, resupreniris, alproksimiĝis al la ĉielo, kaj impresis kiel giganta haoso.

senda allí conducía, bordeada de zarzales, donde ya destacaban hermosas é incantantes moras.

Huberto siguió adelante, no sabiendo todavía dónde iría, y cuanto más avanzaba tanto más á gusto se sentía vivir al calor de esta dulce mañana á la hermosa luz del sol. El aire no pesaba, y el aroma acariciador de los oréganos y helechos donde con más intensidad se mezclaba el olor, la menta le embalsamaba. En todas partes crecían hermosas florecillas, que hacían brillar las matas, añadiendo sus tímidas auras odoríferas á esta armonía de perfumes. Los grillos cantaban, las cobardes martas buscaban sus agujeros huyendo graciosamente. Se notaba en la tierra la vida de miles de seres infinitamente pequeños. Huberto se detuvo al pie del monte. De la tierra filtraba una fuente, goteaba paulatinamente en la verdura de las hojas. Cortos senderos escalaban las alturas, tortuosos y amarillentos. Se decidió, siguiólos. Los caminos estaban dulcemente alfombrados, sembrados de grandes piedras, cuyos bordes estaban desgastados y los ángulos redondos por la lluvia de las centurias. Subió sin cansancio, á paso corto. Y mientras subía, allá abajo el horizonte volvía como vuelve la corriente de las olas. Al aproximarse, las tímidas ovejas corrían á las pendientes. Pero llegó á la cumbre, hizo alto y paseó alrededor la mirada sobre la inmensidad del panorama. En todas partes aire, aire y espacio. En los bajos se extendía la tierra, distribuída en cultivos con acá, acullá, blancuras de ciudad ó de pueblo. También aquí estaba el río, que de cerca parecía recto y que se veía allí rastreando en medio de los prados con entretenidas y serpenteadas ondulaciones, su agua tranquila era del todo azul, limpio, hermoso é iluminado azul. Pero las sierras se levantaban monstruosas, una cordillera de sierras, enorme colección de montes que ocultaban el lado del horizonte. Bajo la luz del sol aparecían verdes, como liso y dorado verde; los del fondo se hacían de color de malva en el pálido azul de lontananza. Y esto ahondaba los valles, formaba las profun-

Ju pli Huberto rigardis, des pli liaj okuloj, antaŭe ravigitaj, fariĝis malĝojaj, de rezignacia malĝojo. Kaj subite, li glitiĝis teren, sterniĝis sur la herboj kaj ekploris dolĉe, dolĉe, varmetajn larmojn. Tio ofte tiel okazis de unu monato, de tiu tempo kiam lia patro mortis. Tio premigis lin, nerve skuis lin; granda ĉagreno elvenis el lia koro, fluidiĝis malrapide en silentaj larmoj. Tamen, tiu ĉi mateno, li kontraŭagis, li viŝis siajn okulojn, mal-kontenta pri li mem. Tial, unufoje, li komprenis ke lia ĉagreno havis alian kaŭzon kaj ke tio estas malbone, tre malbone pensi alian aferon ol la funebroon tiel nova kiu lin suferigis. Tiam li ekbedaŭris ke li tien alvenis, ke li estis tentita, delogita per tiu mateno tiel pura, per tiu ebrüganta kamparo.

Ho! tiu kamparo kiel iam li sonĝis sorbiĝi de ĝi, depreni la herbon kiu kreskas, palpi la aeron, ĉirkaŭpreni la spacoon kaj viviĝi tion, ĝin reprodukti, rekrei sur tolo kiu tiel vivus, kiel angulo de naturo. Sed kial pensi pri tio nun? Ĉu tio ne estis finita? Li ne plu havis rajton pentri, neniam. Tion li promesis, li ĵuris.

Ĉirkaŭ li, dikaj birdoj alte flugis, milvoj kaj vulturoj. Dolĉa vento pli freŝa envolvis lin kvazaŭ kareso; la herboj tra kiuj tiu venteto pasis, formis rapidajn sulkajojn kaj tio ŝajnis vaporetajn kurentojn super la tero. Huberto fermis la okulojn. Dum mallonga ekrevo, li elvokis la solenajn cirkonstancojn kiuj igis nenuligeblan lian ĵuron, Estis en granda ĉambro, malbelege, malgaja, kie mortiĝis lia patro. Elirinta rapide el Parizo, li ĵus alvenis por ankoraŭ kisi lin, tiun amatan patron kiu lasis lin, ĵus por aŭdi la esprimon de tiu superega volo:

«Infano mia, ci estas dudektri jara, kaj ci ankoraŭ neniu estas. Ci malboni-

dades, bajaba, subía, se aproximaba al cielo é impresionaba como caos gigantesco.

Cuanto más Huberto miraba, tanto más sus ojos, antes entusiasmados, se ponían tristes con resignada melancolía. Y de repente se deslizó en tierra, se tendió sobre las yerbas y echó á llorar dulcemente tibias lágrimas. Esto ocurría con frecuencia hacía un mes, desde aquel tiempo en que su padre había muerto. Esto le oprimía, le daba una sacudida de nervios; salía de su corazón una gran pena, que caía lentamente en silenciosas lágrimas. Sin embargo, esta mañana él hizo lo contrario, enjugó sus ojos, descontento de sí mismo. Por eso comprendió por primera vez, que su pesar tenía otra causa y que era malo, muy malo, pensar en otra cosa que en la triste que de reciente le hacía sufrir. Entonces comenzó á sentir haber llegado allí, ser tentado, alagado por aquella mañana tan pura, por aquella embriagadora campiña.

¡Oh! Esta campiña, como él soñaba penetrarse de ella, tomar la yerba que crece, palpar el aire, abrazar el espacio y dar vida á todo, reproducirlo, volverlo á crear sobre una tela, que así viviría como un rincón de la naturaleza. Pero, ¿para qué pensar en esto ahora? ¿Por ventura esto no había concluído? Él no tenía ya derecho á pintar. Esto había prometido, lo había jurado.

A su alrededor volaban en lo alto hermosos pájaros, milanos y buitres, una nueva brisa le envolvía como en una caricia; las hierbas, á través de las cuales pasaba este airecillo, formaban rápidos surcos y parecían esfluvios que corran sobre la tierra. Huberto cerró los ojos. Durante una corta somnolencia evocó las solemnes circunstancias que pudieron hacer nulo su juramento. Se encontraba en una grande estancia horriblemente triste donde murió su padre. Salido á la carrera de París, llegó todavía á tiempo de darle un beso á aquel amado padre que le ha abandonado, á tiempo de oír la expresión de esta suprema voluntad:

«Hijo mío, tienes veintitrés años, y todavía no eres nada. Desperdicias la

»gas cian vivon kaj tio igas pli ĉagrenajn  
 »miajn lastajn spirojn. Mi ne volas ke ci  
 »fariĝos sentaŭgulo, forklasa homo. Ci  
 »baldaŭ estos ĉefo de la familio, ci havas  
 »devon elekti honorindan situacion, fariĝi  
 »homo. Ci ĵuru al mi forlasi la pentrar-  
 »ton, ĵuru...»

Kaj grava konfuzo premis lin, li dubis pri si, pri arto. Lia patro aliformiĝis, alproksimo de morto donis al li kvazaŭ klareco de antaŭsento kaj liaj paroloj vestiĝis je klara, grava senco. Kaj li estis jurinta.

Huberto leviĝis kaj malsupren ekiris. Li retrovis la fonteton, li retrovis la vojjon. Sed li ne plu sentis la dolĉan odoron de la marĵolenaj origenoj, li ne aŭdis plu la bruetigantajn insektojn kaj liaj malĝojigitaj okuloj ne plu havis rigardon.

\*\*\*

Varmeta mateno okazis.

Estis la sama klara vetero, la sama beleco de la kreaĵoj, kiel la antaŭtagon. Sur la monto, Huberto staris. Li staris antaŭ tolo kaj li pentris, pentris...

Lia peniko febre moviĝis kaj la tolo pleniĝis. Tio estis akcelo de laboro, engluto de malsatulo al kiu oni prezentas plenan teleron. Tonoj preciziĝis. Oni vidis, iom post iom, elirantajn kaj altiĝantajn mason da montoj, la grandegan ĉenon, kaj ŝajnis ke la aero eniris en la pentraĵo, ke tiu freneza revo, farita de la artisto, vivigi, krei, efektiviĝis... Sed la febro de Huberto subite haltis. Li reenpaŝis, ŝafoj kiuj, rekuraĝigitaj, surrampis la pinton, forkuris. Sencese ĉirkaŭ li alte flugis la dikaj birdoj, la vulturoj kaj la milvoj. Kaj tie supre, estis blua ĉielo, senmova ĉielo, nesondebla ĉielo...

Tiam Huberto ektemis, ĉar vorto sonis je lia orelo, kvankam lia buŝo ne havis elparolis, nur unu vorto, sed kruelega vorto: «Ĵarrompulo!»

Laŭ LOUIS DE ROBERT.

*Tradukis Jos. Famin.*

»vida y esto hace más doloroso mis últi-  
 »mos suspiros. No quiero que seas un  
 »hombre inútil, sin categoría. Pronto se-  
 »rás jefe de una familia, obligación tienes  
 »de elegir una situación honrosa, de ha-  
 »certe hombre. Júrame abandonar el arte  
 »de la pintura... Jura...»

Y una grave confusión se apoderó de él, dudó de sí, del arte... Su padre se trasformó, la proximidad á la muerte le dió como clarividencia y sus palabras se revistieron de un sentido claro y solemne. Y él había jurado.

Huberto se levantó y comenzó á bajar. Volvió á encontrar la fuentequilla, volvió á encontrar la senda. Pero no sintió ya el suave olor de los oréganos del margen, no oía ya los zumbadores insectos, y sus entristecidos ojos ya no tenían vista.

Sobrevino una benigna mañana.

Era un tiempo igualmente claro, la misma hermosura en la creación que el día anterior. Sobre el monte, Huberto se detuvo. De pie estaba ante un lienzo é iba pintando, pintando...

Su pincel se movía febrilmente y el lienzo quedó lleno. Aquello fué una precipitación de trabajo, un atracón de hambriento á quien se presenta una fuente llena. Los tonos iban fijándose. Vióse poco á poco salir y levantarse una masa de montes, una enorme cadena, y parecía que el aire penetraba en la pintura que aquel frenético sueño, hecho por el artista, daba vida, creaba, llegaba á la realidad... Pero la fiebre de Huberto de repente se detuvo. Volvió sobre sus pasos, el ganado que trepaba reanimado hacia la cumbre, se dió á correr. Sin cesar volaban en lo alto á su alrededor aves de gran tamaño, buitres y milanos. Y allí arriba estaba el cielo azul, el cielo inmovil, el insondable cielo...

Entonces. Huberto se estremeció, porque había sonado en su oído una palabra, aunque su boca nada había dicho, sola una palabra, pero palabra cruelísima, «¡Perjurol!»

*Hispanigis: REV. P. A. GUINART.*



## Sciigoj

Morto forprenis el la esperantista familio Sinjorinon Merchier de la grupo de Lille, S-ron Geo Pesle honora prezidanto de la Havrea Grupo kaj S-ron Ivan Markovič Lojko kunlaboranto de unuaj gazetoj esperantistaj, tradukinto de «Fabloj de Ezopo», k. t. p.

Ni esprimas al iliaj familioj nian tre sinceran kondolencon.

**Anglujo.**—Novaj grupoj fondiĝis en *Nottingham*, kaj *Ashfort*.

Fervorega angla esperantisto kiu sub la pseudonimo E. Ĉefec publikigis «Esperantan ŝlosilon por angloj, ĵus eldonis similaj lernolibroj en franca, germana kaj itala lingvo; nun li enpreesigas la eldonojn rusan svedan kaj hispanan. Prezo 3 F 50 po cento ĉe l' aŭtoro 45 Christchurch road, Street-ham-hill, London, S. W.

Laŭ «The British Esperantist» nia kara kolego, la rondiranto, leteraro de la «Praha Esperantista Klubo, alvenis London la 11-an de Julio post veturi tra Berlino, Stockolmo, Peterburgo, Filipopolo, Romo, Alĝero; Murcia kaj Parizo, Ĝi daŭrigos, Montrealon, Limon, Santiagon, Melbournon, Manilon, Bombay-on, kaj Tokohamon.

**Belgujo.**—Laŭ nia estimata kolego «Belga Sonorilo», la fama esploristo kaj entuziasma esperantisto komandanto Lemaire estas reveninta Italujon el la centro de Afriko, Nia bonveno.

La Belgaj esperantistoj kunigitaj ĉe la Anverpena Grupo decidis krei «Ligo» por fari kiel eble plej aktiva propapando de nia lingvo en Belgujo.

La Belga presaro pligrandigas la simpatian al nia afero.

**Finlandio.**—En *Helsingfors* fondiĝis esperantista Grupo kun kvardek membroj.

## Noticias

La muerte ha arrebatado de la familia esperantista á la Sra. Merchier, del grupo de Lille; al Sr. Pesle, presidente honorario del grupo de Havre; al señor Iván Markovic Lojko, colaborador de las primeras revistas esperantistas, traductor de las fábulas de Esopo, etc.

Nosotros expresamos á sus familias nuestro más sentido pésame.

**Inglaterra.**—Se han fundado nuevos grupos en *Nottingham* y *Ashford*.

El apasionado esperantista inglés que bajo el pseudónimo E. Ĉefec publicó la «Llave del Esperanto» para ingleses, acaba de publicar análogos manuales en francés, alemán é italiano, é imprime ahora las ediciones rusa, sueca y española.—Precio: 3'50 fr. el ciento en casa del autor, 45 Christchurch-road, Street-hamhill, London, S. W.

Según «The British Esperantist», nuestro querido colega, el rondirante colección de cartas del «Club esperantista de Praha», llegó el 11 de Julio á Londres, después de pasar por Berlín, Stokolmo, Petersburgo, Filipopolo, Roma, Argel, Murcia y París. Continuará hacia Montreal, Lima, Santiago, Melbourne, Manila, Bombay y Yokohama.

**Bélgica.**—Según nuestro estimado colega «Belga Sonorilo», el famoso explorador y entusiasta esperantista, comandante Lemaire, ha vuelto á Italia del centro de Africa. Nuestra bienvenida.

Los esperantistas belgas, reunidos en el local del grupo de Amberes, decidieron crear una «Liga» para hacer la más activa propaganda posible de nuestra lengua en Bélgica.

La prensa belga aumenta la simpatía por nuestro asunto.

**Finlandia.**—En *Helsingfors* se ha fundado un grupo esperantista con cuarenta miembros.

**Francujo.**—En rimarkinda ilustrita revuo «Tra la Mondo» S-ro Codorniu diras finante belegan artikolon titolitan «Cervantes kaj la nuna eldono de la Kihoto.»

«Mi ne dubas ke se don kihoto, jam nefreneza, aŭ pli ĝuste, Alonso Kihano la Bonulo, estus vivanta en la dudeka jarcento, li farigŭs fervora Esperantisto.»

Ni aldonas ke Sanĉo nepre ne estus estinta tio kaj ke li estus mokinta je sia majstro.

La cititan bonegan gazeton sin okupas ankaŭ de la reveno de nia reĝo al Madrido. Dankon kara hispanema kolego.

Grupo fondiĝis en Auxonne.

**Germanujo.**—Laŭ nia frato «Germana Esperantisto» daŭras propagandon en tiu lando kaj sukcese oni laboras en Hamburgo, Strassburg-o, k. t. p.

**Holando.**—Nia kara kumbatalanto «La Holanda Pioniro» revenas al la esperantista mondo, per la publikigado de sia tria numero, II.<sup>a</sup> jaro. Ĝi alvenas plena je vivo kaj espero. Antaŭen!

**Meksikujo.**—La lasta numero ricevita de «Meksika Lumturo» enpresas la bonegan duan paroladon kiu faris doktoro Ambrosio Vargas al niaj frataj kaj samideanoj meksikaj en la «Nacia Lernejo de Medicino el Meksikujo». Estas laŭdinda la verko kaj ni gratulas l'aŭtoron.

**Rusujo.**—Laŭ bona gazeto «Ruslanda esperantisto» en tiu lando oni trege laboras por la disvastigo de nia kara lingvo.

Ankaŭ diras ke dum la pasinta jaro alvenis al nia afero preskaŭ du mil personoj el Rusujo, Francujo, Anglujo, Aŭstrujo-Hungarujo, Bulgarujo, Alĝerio, Aŭstralio, Argentino, Belgujo, Brazilujo, Germanujo, Hollando, Danujo, Hispanujo, Italujo, Kanado, Meksikujo, Nova Zelando, Norvegujo, Peruo, Portugalujo, Sankto Domingo, Unuigitaj ŝtatoj Amerika,

**Francia.**—En la notable revista ilustrita «Tra la Mondo», el Sr. Codorniu dice al terminar un hermoso artículo titulado «Cervantes y la primera edición del Quijote:»

«No dudo que si D. Quijote, después de dejar de ser loco, ó más exactamente, Alonso Quijano el Bueno hubiera vivido en el siglo xx, se hubiera hecho esperantista.»

Nosotros añadimos que Sancho seguramente no lo hubiera sido y se hubiera burlado de su amo.

El citado magnífico periódico también se ocupa de la vuelta de nuestro rey á Madrid. Gracias, querido colega afecto á España.

Se ha fundado un grupo en Auxonne.

**Alemania.**—Según nuestro hermano «Germana Esperantista» sigue la propaganda en aquel país y se trabaja con éxito en Hamburgo, Schwin, Neu Isemburgo, Strasburgo, etc.

**Holanda.**—Nuestro querido compañero de lucha «La Holanda Pioniro» vuelve al mundo esperantista mediante la publicación de su tercer número, segundo año. Viene lleno de vida y esperanza. ¡Adelante!

**Méjico.**—El último número recibido de «Meksika Lumturo» inserta la magnífica segunda conferencia que ha hecho el doctor Ambrosio Vargas á nuestros hermanos y colegas mejicanos. El trabajo es digno de alabanza y felicitamos al autor.

**Rusia.**—Según el buen periódico ruso «Ruslanda Esperantisto», en aquel país se trabaja muchísimo para la propagación de nuestro querido idioma.

También dice que durante el año pasado se han adherido á nuestro asunto cerca de dos mil personas de Rusia, Francia, Inglaterra, Austria, Hungría, Bulgaria, Argelia, Australia, Argentina, Bélgica, Brasil, Alemania, Holanda, Dinamarca, España, Italia, Canadá, Méjico, Nueva Zelandia, Noruega, Perú, Portugal, Santo Domingo, Estados Unidos de

Tonkino, Taiti, Tunizio, Turkujo, Cejlano, Svisujo, Svedujo kaj Japanujo.

**Tonkino.**—En *Haifong* formiĝis esperantista grupo.

**Hispanujo.**—Numero 123-an de Alikante-a duonmonata revuo «Museo Exposición» enpresas artikolon juste laŭdante la gramatikon kaj vortarojn de S-roj Inglada kaj Villanueva kaj samtempe propagante varmege nian karan lingvon. Korage ni tion dankas.

La ĵurnaloj «Las provincias de Valencia», «La Provincia de Castellón», «La Correspondencia de Alicante», «La Correspondencia de España», kaj aliaj, rilatas pri esperanto okaze la Baulogne-a Kongreso. Kvankam nur ili sciigas nian aferon, tio estas propagando ke ni tre dankas.

Sinjoro Ismael Sánchez Esteban publikigas en Barcelona ĵurnalo «La Vanguardia» artikolon pri esperanto. Li ne estas esperantista sed pritrakas l' aferon serioze kaj montras ĝin koni kaj ke li estas lingvisto. Ni gajegas ke ilustritaj kaj formalaj personoj sin okupas pri nia kara lingvo. Niaj gratulaĵojn al Sinjoro Sánchez pro sia bona verko kaj niajn dankojn pro propagando.

En Burgos manprenis nian standardon la juna, nova kaj lerta esperantisto Sinjoro Manuel Esteban Sanz. Li publikigas en la tiea ĵurnalo «El Castellano» bonnegajn artikolojn sciigante l' esperanton kaj ĝian gramatikon. Ricevu niajn gratulaĵojn kara samideano. Antaŭen Sinjoro Esteban! Obstine antaŭen junularo! La estontaj homoj ĝuos la bonfarojn de la lingvo internacia.

Per letero el Malago ni sciigas ke tie estas kvardek esperantitoj: ke oni projektas la kreon de unu grupo kaj ke nia kara samideano Sinjoro Rodríguez Huertas faras ĉe si senpaga esperantan klason. Al tiu ĉi Sinjoro kaj al ĉiuj niaj Malaga-a fratoj ni salutas kaj kuraĝigas.

América, Tonkin, Taiti, Tunez, Turquía, Ceylan, Suiza, Suecia y Japón.

**Tonkin.**—En *Haifong* se ha formado un grupo esperantista.

**España.**—El número 123 de la revista quincenal de Alicante «Museo Exposición», inserta un artículo alabando con justicia la gramática y diccionarios de los señores Inglada y Villanueva, y propagando al mismo tiempo, con gran entusiasmo, nuestra querida lengua. Cariñosísimamente lo agradecemos.

Los diarios «Las Provincias de Valencia», «La Provincia de Castellón», «La Correspondencia de Alicante», «La Correspondencia de España» y otros se refieren al Esperanto, con motivo del congreso de Boulogne. Aunque sólo dan á conocer nuestro asunto, ello es propaganda que mucho agradecemos.

El Sr. D. Ismael Sánchez Esteban publica en el diario de Barcelona «La Vanguardia» un artículo referente al Esperanto. Dicho señor no es esperantista, pero trata del particular con seriedad y demuestra que lo conoce y que es lingüista. Nosotros nos alegramos muchísimo de que personas ilustradas y formales se ocupen de nuestro querido idioma. Nuestros plácemes al Sr. Sánchez por su buen trabajo y nuestras gracias por la propaganda.

En Burgos ha empuñado nuestra bandera el joven, nuevo y entendido esperantista D. Manuel Esteban Sanz. Publica en el diario de allí, «El Castellano», magníficos artículos, dando á conocer el Esperanto y su gramática. Reciba usted nuestras felicitaciones, querido colega. ¡Adelante, Sr. Esteban! ¡Jóvenes, adelante con obstinación! Los hombres del porvenir gozarán de los beneficios de la lengua internacional.

Por carta de Málaga sabemos que hay ya allí cuarenta esperantistas, que se proyecta la creación de un grupo y que nuestro querido colega el Sr. Rodríguez Huertas da en su casa gratuitamente una clase de Esperanto. A este señor y á todos nuestros hermanos malagueños saludamos y alentamos.

## Neforgesebla nokto

(Fino)

La voĉo de mia amiko Egido forigis mian rememoran vizion.

La vivon ni defendu—li diris mallaŭte—ni rapidu, surprizu niajn gardistojn, forkuru al marbordoj kaj poste, boate, eĉ naĝe, ni alvenos Manilon.

La propono estis certe neefektivebla sed tiel same estis por ni ĝin akcepti aŭ ne; anstataŭ la morto veni al ni, ni iros al ĝi. Kiu el ni estus rezone prielpensinta sukcesan forkuron? Por ni ĉiuj Egido estis prava kaj senbrue, palpe, ni leviĝis kaj serĉis la pordon, sed kiam ekpuŝege ni estis tuj ĝin faligonta, sonis post ĝi hispanaj voĉoj kaj armila bruo.

Ĉu tio estos nia savado?

Malfermiĝis la pordo kaj lanterna lumo vundis niajn okulojn jam alkutimigitajn je nokta mallumo. Restis al ni nenia espero; la sentenco estis nepre plenumota kaj tion certigis al ni la apero de la pastroj enirantaj niajn ĉambrojn, kiuj kiam ni elmetis nian frenezan decidon senesperigis nin rakontante kion ili vidis tra la kradoj de ilia malliberejo.

Mariano Trias, la eks-ribelestro, kaj tiam leŭtenanto-generalo kaj guberniestro en la Suda Luzono (Aguinaldo, la respublika prezidanto gubernis persone la Nordan) venkita de la nord-amerika armeo, serĉis en la proksima montaro Sungaj'a rifuĝejon por sia nesukcesa soldataro.

Naik'o, kiel aliaj multaj vilaĝoj kiuj staras sur la vojo al najbaraj suproj, estis rabita. En la forkuro li kolektis ĉion kio taŭgos por la venontaj militaj ektuŝegoj, manĝaĵojn, batalilojn, virojn, paŝarĝojn.. sed ni, la hispanaj militkaptitoj, ni taŭgos por nenio krom embaraso, kiel ĝena ŝarĝo kaj tial li, verŝajne, ordonis nian malaperon. Surprizi niajn gardistojn! Certe, neeble; la soldatoj plenigis la placon, la

## Noche inolvidable

(Conclusión)

La voz de mi amigo Egido alejó la visión de mis recuerdos.

—Defendamos la vida—dijo en voz baja—corramos, sorprendamos á nuestros guardianes, huyamos á la playa y después, en botes, hasta á nado, llegaremos á Manila.

La proposición era ciertamente irrealizable, pero lo mismo era para nosotros aceptarla ó no; en lugar de venir la muerte á nosotros, nosotros iríamos á ella. ¿Quién de nosotros hubiese razonadamente discurrido una fuga con éxito? Para todos nosotros Egido tenía razón, y sin ruido, á tientas, nos levantamos y buscamos la puerta, pero cuando con empuje íbamos á derribarla, sonaron tras ella voces de españoles y ruido de armas.

¿Será esto nuestra salvación?

Se abrió la puerta y la luz de un farol hirió nuestros ojos ya acostumbrados á la obscuridad de la noche. Ninguna esperanza nos quedaba; la sentencia indefectiblemente había de cumplirse y así nos lo aseguraba la aparición de los frailes que entraban en nuestra habitación, y que cuando les expusimos nuestra loca decisión nos quitaron toda esperanza contándonos lo que habían visto á través de las rejas de su prisión.

Mariano Trias, el ex-cabecilla, y entonces teniente general y gobernador del Sur de Luzón (Aguinaldo, el presidente de la república gobernaba personalmente el Norte), vencido por el ejército norteamericano buscaba en la próxima cordillera del Sungay, refugio para sus desgraciadas huestes.

Naic, como otros muchos pueblos situados sobre el camino á las vecinas cumbres, fué saqueado. En la huida él recogía todo lo aprovechable para los futuros choques: comestibles, armas, hombres, municiones... pero nosotros, los prisioneros españoles, no servíamos más que de estorbo, como pesada carga, y por eso, sin duda, él ordenó nuestra desaparición. ¡Sorprender á nuestros guardianes!, ciertamente.

stratojn... ni estus batalontaj kontraŭ tuta armeo. Neeble, neeble!... Dio tion volis...

La pastroj konfesprenis nin.

La unuaj radioj de la—por ni—lasta tagiĝo, disŝirante la noktanojn alportis al ni luman gajecon... ĉar ankaŭ la kondamnitoj trovas en siaj malfelicaj suferaj horoj ion da gajeco, momentan rememoron de aliaj tagoj, kiuj tiam jam perdiĝas en la nesondeblan abismon de l'estinteco.

La staba kapitano Sebastiano de la Torre, mia neforgesbla kaj neforgesinda amiko, murmuris mi ne scias kiajn vortojn al kiuj mi respondis nur per sencencaj unusilaboj. Siaj grandaj okuloj helbluaj rigardis tra la okulvitroj trankvile, fikse, atende, kvazaŭ desegnante konfidan esperon kompreneblan en tiel naiva kaj bonfarema koro.

Subite unu, du... cent pafoj sonis malproksime; aliparte ordenoj, krioj, kuraĝoj, ĉevalaj galopoj.. kaj ni, kvazaŭ meze de trorapida nubo, sentis nin trenitaj tra la stratoj, tra la vojo, per rapidega marŝo kiu alkondukis nin kune kun niaj turmentantoj (al kiuj la timo forgesigis la ordonon pri nia morto) ĝis la proksime montaro.

Kaj tiel en tia fiarmeo ĉiam forkuranta de ĝiaj tiamaj malamikoj, ni komencis tiun doloran ses-monatan pilgrimadon de vilaĝo al vilaĝo, trairente la provincojn Kavite, Batangas, Tayabas, por trovi ĉe la marbordoj de Norda Kamarines nian reliberiĝon post du-dek du militkaptecaj monatoj.

RAFAELO DUYOS.

tamente imposible; los soldados llenaban la plaza las calles... hubiéramos combatido contra un ejército. ¡Imposible, imposible!... Dios lo quería..

Los frailes nos confesaron.

Los primeros rayos del—para nosotros—último amanecer, rasgando el velo de la noche, nos trajo una luminosa alegría... porque también los condenados encuentran en sus desgraciadas horas de sufrimientos algo de alegría, un recuerdo momentáneo de otros días que ya entonces se pierden en el insondable abismo del pasado.

El capitán de estado mayor, Sebastián de la Torre, mi inolvidable amigo, murmuraba yo no sé que palabras á las que yo contestaba solamente por monosílabos sin sentido. Sus grandes ojos azulclaro mirando á través de los lentes, tranquila, fija, confiadamente, como dibujando una esperanza comprensible en tan sencillo y bondadoso corazón.

De pronto, uno, dos... cien disparos sonaron á lo lejos: por otra parte voces de mando, corridas, galope de caballos... y nosotros como en medio de nube arrebatadora nos sentimos arrastrados por las calles, por el camino, en marcha rapidísima que nos condujo junto con nuestros atormentadores (á los que el miedo hizo olvidar la orden de nuestra muerte) hasta la próxima cordillera.

Y así, en tal ejército siempre huyendo de sus enemigos, empezamos la dolorosa peregrinación de seis meses, de pueblo en pueblo, atravesando las provincias Cavite, Batangas, Tayabas, para encontrar en las costas de Camarines Norte, nuestra libertad después de veintidos meses de cautiverio.

## NIAJ VIZITANTOJ

N.º 12, 1904, kaj 13, 1905.—**Internacia Scienca Revuo.** 27, boulevard Arago Parizo, (*Francujo*). Jarabono; 7 fr.

N.º 19, 1905.—**Espero Katolika.** A Sainte Radegonde près Tours (*Indre et-Loire, Francujo*). Jarabono, 2,50 fr.

- N.º 23, 1905.—**The Esperantist.** 67, Kenington Gardens Square, W., *London*. Jarabono, 4 fr.
- N.º 7 kaj 8, 1905.—**The British Esperantist.** 13, Arundel street, Strand, W. *Q. Londono*. Jarabono, 2 frankoj.
- N.º 12, 1905.—**Antaŭen Esperantistoj!!** Lartiga, 106, *Lima (Peruo)*. Jarabono, 3 frankoj.
- N.º 2 kaj 3, III jaro, 1905.—**Juna Esperantisto.** 9, avenue des Vollandes, *Genevo (Svisujo)*. Jarabono, 2 fr.
- N.º 125 kaj 126, 1905.—**Museo Exposición.** Medina, 37, *Alicante*. Jarabono, 5 pesetoj.
- Maj.-Jun. 1905.—**La Meksika Lumturo.** *Sta. Rosa, Necoxtla, Veracruz (Meksikujo)*. Jarabono, 3 fr.
- N.º 4 kaj 5, 1905.—**Svisa Espero.** 6, vieux Collège, *Genève (Svisujo)*. Jarabono, 2,50 frankoj.
- N.º 8-9, 2.<sup>a</sup> jaro, 1905.—**Germana Esperantisto.** Prinzentrasse, 95, *Berlin S. (Germanujo)*. Jarabono 3 markoj.
- N.º 11.—**La Alĝera Stelo.** 57, rue d'Isly, *Alĝer (Alĝerujo)*. Jarabono, 3 fr.
- N.º 103.—**Revista del Ateneo Obrero Manresano.** Borne, 13, Manresa. Senpage al la protektantoj. Unu numero, 0,10 pesetoj.
- N.º 79, 82 kaj 84.—**La Revue de l'Esperanto en Le Cicerone.** 102, rue de la Paix, *Boulogne sur-mer (Francujo)*. Jarabono, 10 fr.
- N.º 10.954.—**La France du Nord.** 37, rue Thiers, *Boulogne-s-m (Francujo)*. Jarabono, 28 fr.
- N.º 3.—**Espero de Katalunjo.** Presejo Lamiot, *Ceret (Francujo)*. 0,05 numero.
- N. 121, 122 kaj 123.—**Lingvo Internacia.** 33, rue Lacedéde. *Paris*. Jarabono, 5 frankoj. Kun literatura aldono 7 fr. 50.
- N.º 1 kaj 2.—**Ruslanda Esperantisto.** S. Petersburgo, Bolš. Podjačeskaja, 24. *Rusujo*. unu numero 30 kopekojn.
- N.º 13.—**Gefrataro Esperanta.** Napolo, Largo Gesu e Mario, n.º 4. *Italujo*. Jarabono, 4 fr.
- N.º 6.—**Esperanto.** 71, Michelet, Le Havre, *Francujo*. 24 numeroj sinsekvaj, 3 frankoj.
- N.º 36.—**La Belga Sonorilo.** 31, rue des Patriotes, Bruxelles, *Belgujo*. Jarabono, 3 fr.
- N.º 2.—**Espero Pacifista.** 16, Avenue de la Grand-Armée, Paris, 17<sup>a</sup>. Jarabono, 4 frankoj.
- N. 3, II jaro.—**Holanda Pioniro.** *Hilversum, Holando*. Jarabono, 3 fr.
- N.º 1.—**Tra la Mondo.** 15, Boulevard des deux Gares, *Mendon (S. et O.) (Francujo)* Jarabono, 8 fr.

## Korespondada fako de "La Suno Hispana,,

### SINJORINO:

E. V. de A. Ponce (Puerto-Rico).—Mi ricevis vian abonpagon. Dankon.

### SINJOROJ:

J. E., Barcelona (Espana).—Remitida suscripción al Sr. P. T., de Madrid. Gracias.  
—S. P. E., Barcelona (Hispanujo).—E. M. A., Sierra Engarcerán (Hispanujo).—  
M. E. S., Burgos (Hispanujo).—L. C., Cartagena (Hispanujo).  
Dankojn pro viaj sendoj.

A. P., Lyon (Francujo).—W. D. Orenburg (Rusujo).—A. L., Kiel (Germanujo).  
Mi ricevis kaj dankegas viajn senditajn poŝkartojn. Mi bedaŭregas ke miaj multaj  
okupoj ne lasas al mi tempon liberan por amuza korespondado.

F. V. Benešov ĉe Prago, Bohemujo. Ni nur eldonas la gazeton je kiu mi sendas  
al vi tiun ĉi numeron.

E. V. L., Santiago (Hispanujo).—J. R. H., Málaga (Hispanujo).—M. E. S., Bur-  
gos (Hispanujo).—T. E., Pekan-Pahang (Federated Malay States).—A. B. del B.,  
Madrid (Hispanujo).—J. S. C., Almería (Hispanujo).—W. M., Petersfield (Anglujo).—  
L. S. V., Enguera Hispanujo.—L. C., Cartagena (Hispanujo).—E. C., Sigüenza (His-  
panujo).

Mi ricevis viajn abonpagojn. Dankon.

**Kore salutas Vin,**

*A. Ĵ. L.*

Tipografia Moderna, á cargo de Miguel Gimeno, Avellanas, 11—Valencia.

**Bonoga ilustrita gazeto.** Unu el la ĉefaj okazintaĵoj de 1<sup>a</sup> kongreso estis la apero  
de «Tra la Mondo», kiun ĉiuj aĉetis. La revuo vere  
meritas tiun sukceson kaj ĉiuj konsentis pri ĝia indo.

Zorge skribita de Esperantistoj elektitaj inter la plej famaj, lukse presita, ornamita  
de multaj interesaj ilustraĵoj, ĝi vere plemigas mankon de la esperanta gazetazo.

Pro manko da loko, ni ne povas nomi ĉiujn artikolojn de la revuo, subskribitaj  
de kapitano Augusto Capé Montrosier, loĝanta nun 74 Faubourg Bannier, Orleans  
France kaj S-ino Flourens (Francujo), Borel kaj Christaller (Germanujo), Beauchemin  
(Kanado), Codorniu (Hispanujo), k. t. p. ni diras nur al niaj legantoj: abonnu la revuon  
kaj tion vi ne bedaŭros.

La du proksimaj numeroj estos aparte interesaj; la dua enhavos grandan «en-  
vidon» de D-ro Zamenhof pri liaj kongresaj impresoj kaj portretojn de multaj famaj  
Esperantistoj. Ambaŭ enhavos multilustritan raporton pri la kongreso, kun la  
manuskripto de la admirinda poezio, kiu finigas la paroladon de D-ro Zamenhof,  
skribita de li mem, stenografiaĵo de la grandanima parto de lia parolado rilatanta  
pastron Sehleyer; aliaj artikulojn pri la nunaj prezentadoj de «Pasio» en Nancy, laŭ  
abato Petit; priskribo de la fama preĝejo «Brou» de S-ro Erot, k. t. p.—Kun belegaj  
ilustraĵoj.

Jara abonkosto, 8 frankoj; Eksepte, kaj nur por la 3 unuaj -noj, ĉefe dediĉitaj al  
la kongreso, kvaronjara abono; 2 frankojn 25 cm. Sin turnu al «Administranto de  
*Tra la Mondo*, 15 Boulevard des 2 gares, Mendon France.»

**Memorajo de la 1.<sup>a</sup> Kongreso de Esperanto.** Post la grandega kaj fruktoplona  
sukceso de la 1.<sup>a</sup> Universala kongreso de Esperanto, multaj esperantistoj demandis  
ĉu estus eble aĉeti aron da kolektotaj memorajoj pri tiu grava historia okazo. Por  
kontentigi tiun deziron, estas sendataj al ĉiuj kiuj pagos DU FRANKOJN:

1.<sup>e</sup> *Kongresa Libro*, de Paul Boulet. Tiu libro, 164 paĝa, bele eldonita, enhavas  
multajn ilustraĵojn (inter kiuj belan portreton de D-ro Zamenhof kaj artan fotogra-  
fion de la profesoroj-komitatoj de la grupo de Boulogne), poezion de D-ro Za-  
menhof, interesan gvid-libron enhavantan ĉiujn utilajn sciigojn pri Boulogne, gravan  
deklaracion kiun D-ro Zamenhof, legis dum la kongreso kaj kiun ĉiu esperantisto  
devas koni, planan frazilbron francan-esperantan por turistoj kiu enhavas ĉiujn fra-  
zojn necesaj dum vojaĝo kaj estas utiliga lernilo kiu tre helpas la praktikan lerna-  
don de nia lingvo.—2.<sup>e</sup> *Broŝuro* enhavanta la projektojn diskutotajn de la komisio  
elektita dum la kongreso.—3.<sup>e</sup> *Adresaro* de la gekongresintoj.—4.<sup>e</sup> *Detala pro-*

gramo de la kongresaj festoj —5.<sup>e</sup> Specimeno de la *Karto de kongresano*.—6.<sup>e</sup> Specimeno de la *Kongresa poŝtkarto*, de S-ro Rollet de l' Ile.—7.<sup>e</sup> Diversaj *ĉirkuleroj* pri la organizacio de la kongreso.

Ni konsilas al ĉiuj kiuj deziras ricevi tiun interesan aron da kongresaj memoraĵoj ke ili sendu *kiel eble plej baldaŭ* mendon al S-ro Paul Boulet, sekretario de la 1.<sup>a</sup> kongreso de Esperanto, 49, Strato Louis Duflos, Boulogne-sur-mer (Franclando).

S-ro *Romano Frenkel*, Inspektoro de vira gimnazio, *Fenisejsk, Rusujo, Siberujo*, deziras interŝanĝi uzitajn poŝtmarkojn meksikajn, portugalojn kaj hispanajn por samaj nombroj da rusaj uzitaj poŝtmarkoj.

**HISPANA JARLIBRO ESPERANTISTA** enhavanta la regularon de Hispana Societo por propagando Esperanto, la protokolojn de la kunsidoj okazintaj dum la jaro 1904, la nomaron de ĉiuj hispanaj esperantistoj kaj iliajn nunajn adresojn —0,25 pesetoj kun poŝtkosto kaj 0,55 se oni dezirus ĝin ricevi pt—rekomenditan. Faru la mendojn ĉe la Administrado de LA SUNO HISPANA aŭ al S-ro Manuel Benavente, Sociedad, 14, Murcia (Hispanujo). La membroj de H. S. p. p. E. ricevos ĝin senpage kontraŭ la sendo de ilia kotizaĵo por 1905.

**Sociedad Española para la propagación del Esperanto.**—*Presidente*, D. Ricardo Codorniu, Ingeniero Jefe de Montes. Paseo del Malecón, C, Murcia.—*Secretario*: Reverendo P. Antonio Guinart, Escuelas Pías, Valencia.—Cuota anual: 1 peseta.—Informes al Secretario.

**EL BIBLIOTECARIO DEL GRUPO ESPERANTISTA DE MURCIA**—Sociedad, 14—Se encarga de hacer la suscripción á cualquiera revista de Esperanto, de las que se publican en la actualidad y de proporcionar cualquiera de las obras de Esperanto.

**Diccionario esperanto español de raíces, una peseta**; Gramática, 0,75; cuadro de palabras correlativas, 0,05; enumeración y significado de los afijos, 0,20; ejercicio de traducción, 0,50.—RVDO. P. ANTONIO GUINART—ESCUELAS PÍAS—VALENCIA.

*L' Esperantiste* oficiala revuo de la Societo franca por la propagando de esperanto, 20 paĝoj (formato 15×20) da teksto franca-esperanta kun ok paĝoj de kovrilo, internacia korespondado esperanta, senpage, 3 fr. 50 por unu jaro. 4 fr. kun enskribo en la societono. Turnu vin al *Administration de «L'Esperantiste», Louviers (Eure) France*.

**ESPERANTO** Manual y ejercicios, 3 pesetas.—**Vocabulario Esperanto-Español y Español-Esperanto**, 6 pesetas. Por INGLADA Y LÓPEZ VILLANUEVA.—En las principales librerías de España y América y en la Secretaría de H. S. p. p. E.—Escuelas Pías—Valencia.

Ni translokis la Administracion de nia gazeto kaj ni petas, oni adresu la korespondadojn, abonojn kaj ĉiujn aferojn, al sinjoro Administranto de «La Suno Hispana»—Godella—Valencia (España).

Hemos trasladado la Administracion de nuestro periódico y rogamos que se dirija la correspondencia, abonos y todos los asuntos, al señor Administrador de «La Suno Hispana»—Godella—Valencia (España).